

**UZASADNIENIE
DO PROJEKTU UCHWAŁY
W SPRAWIE ZNIESIENIA FORMY OCHRONY PRZYRODY
DLA DRZEWA POMNIKA PRZYRODY
NA TERENIE GMINY CIESZYN**

Zgodnie z art. 40 ust. 1 z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r., poz. 1478 z późn. zm.) pomnikami przyrody są pojedyncze twory (lub ich skupiska) przyrody żywej i nieożywionej o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów. W myśl art. 44 ust. 1 i ust. 3 ustawy o ochronie przyrody zarówno ustanowienie pomnika przyrody, jak i zniesienie tej formy ochrony przyrody następuje w drodze uchwały rady gminy, przy czym projekt stosownej uchwały wymaga uzgodnienia – zgodnie z art. 44 ust. 3a ustawy – z właściwym regionalnym dyrektorem ochrony środowiska. Z zapisów art. 44 ust. 4 przytoczonej powyżej ustawy wynika, że zniesienie ochrony może nastąpić w razie utraty wartości przyrodniczych i krajobrazowych, ze względu na które ustanowiono formę ochrony przyrody, lub w razie konieczności realizacji inwestycji celu publicznego w przypadku braku rozwiązań alternatywnych bądź zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego. Natomiast w art. 40 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody wskazano, że na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowi to zagrożenia dla ludzi lub mienia, drzewa będące pomnikami przyrody podlegają ochronie aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu.

Na terenie Cieszyna znajduje się (na dzień 30 grudnia 2024 r.) 48 pomników przyrody ustanowionych w latach 1954-2023, a tą formą ochrony objętych jest łącznie 98 drzew. Jednym z pomnikowych drzew jest lipa szerokolistna *Tilia platyphyllos* o obwodzie pnia 472 cm, rosnąca w Parku Pokoju, na nieruchomości położonej w Cieszynie przy ul. T. Regera i ul. B. Limanowskiego, na działce nr 148 obr. 43 stanowiącej własność Gminy Cieszyn. Przedmiotowa lipa została ustanowiona pomnikiem przyrody rozporządzeniem Nr 7/92 Wojewody Bielskiego z dnia 28 grudnia 1992 r. (Dz. U. Woj. Bielskiego z 1993 r. Nr 1, poz. 1) i jest zarejestrowana w miejskim rejestrze pomników przyrody pod numerem 7.

Od kilkunastu lat drzewo to zamierało i systematycznie prowadzone były prace polegające na usuwaniu posuszu (w tym zamarych konarów i fragmentów pni przewodnich), redukcji korony i zakładaniu wiązań elastycznych w celu zminimalizowania zagrożeń związanych z ryzykiem rozłamania się przewodników. W ostatnich kilku latach lipa była utrzymywana – do samoistnego, całkowitego rozpadu (zgodnie z art. 40 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody) – w formie pozbawionego korony tzw. świadka o wysokości ok. 4-5 m. W dniu 29 grudnia 2024 r. drzewo zostało najprawdopodobniej podpalone (celowo lub przypadkowo) i konieczna okazała się interwencja jednostek Straży Pożarnej. W toku akcji gaśniczej usunięte zostały palące się fragmenty zachowanego pnia drzewa, a wypaleniu uległo jego wypróchniałe wnętrze. W ocenie służb komunalnych, w wyniku opisanych powyżej zdarzeń, przedmiotowa lipa całkowicie utraciła walory krajobrazowe, estetyczne i dekoracyjne, ze względu na które została objęta ochroną, a także wartości przyrodnicze związane ze znaczeniem i rolą tzw. martwego drewna na terenach zieleni miejskiej. Drzewo to – znacząco skrócone i uszkodzone (wypalone) fragmenty pnia – rośnie na terenie ogólnodostępnego parku, jednak w ocenie Burmistrza Miasta Cieszyna brak przesłanek do dalszego zachowania pozostałości tego pomnikowego drzewa do samoistnego, całkowitego rozpadu. Spełnione tym samym zostały przesłanki do zniesienia formy ochrony przyrody na podstawie art. 44 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody, a docelowo – usunięcia pozostałości pnia (zgodnie z obowiązującym w tym zakresie przepisami i procedurami).

Projekt przedłożonej uchwały został pozytywnie uzgodniony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach postanowieniem znak WPN.623.1.2025.KB z dnia 20 stycznia 2025 r.

Załącznik do

uzasadnienia projektu uchwały Rady Miejskiej Cieszyna w sprawie zniesienia formy ochrony przyrody dla drzewa pomnika przyrody na terenie Gminy Cieszyn – dokumentacja fotograficzna

Lipa szerokolistna, Park Pokoju – widok od strony północno-zachodniej, stan na dzień 16 kwietnia 2024 r. (widoczne nasadzenia następcze, zrealizowane w roku 2023).

Lipa szerokolistna, Park Pokoju – widok od strony zachodniej, stan na dzień 30 grudnia 2024 r.

Lipa szerokolistna, Park Pokoju – widok od strony wschodniej, stan na dzień 30 grudnia 2024 r.

Lipa szerokolistna, Park Pokoju – wypalone wnętrze pnia, stan na dzień 30 grudnia 2024 r.

Lipa szerokolistna, Park Pokoju – usunięty w trakcie akcji gaśniczej fragment jednego z przewodników, stan na dzień 30 grudnia 2024 r.